

מגזין הפקולטה למשפטים
ע"ש בוכמן באוניברסיטת תל אביב

ראש השנה תשפ"ו
ספטמבר 2025

דה יורה

הזדור הבא

שני חוקרים צעירים ומבטיחים
הצטרפו לאחרונה לפקולטה. האחד
חוקר תחום חדשני שמצית את דמיונם
של רבים. האחרת חוקרת תחום ותיק
ומרתק שלא מקבל תשומת לב רבה
בישראל. ראיונות עם ד"ר עמית חיים
(עמ' 8) וד"ר יפעת נפתלי בן ציון
(עמ' 12), שממחישים פעם נוספת את
רוחב היריעה האקדמי של הפקולטה

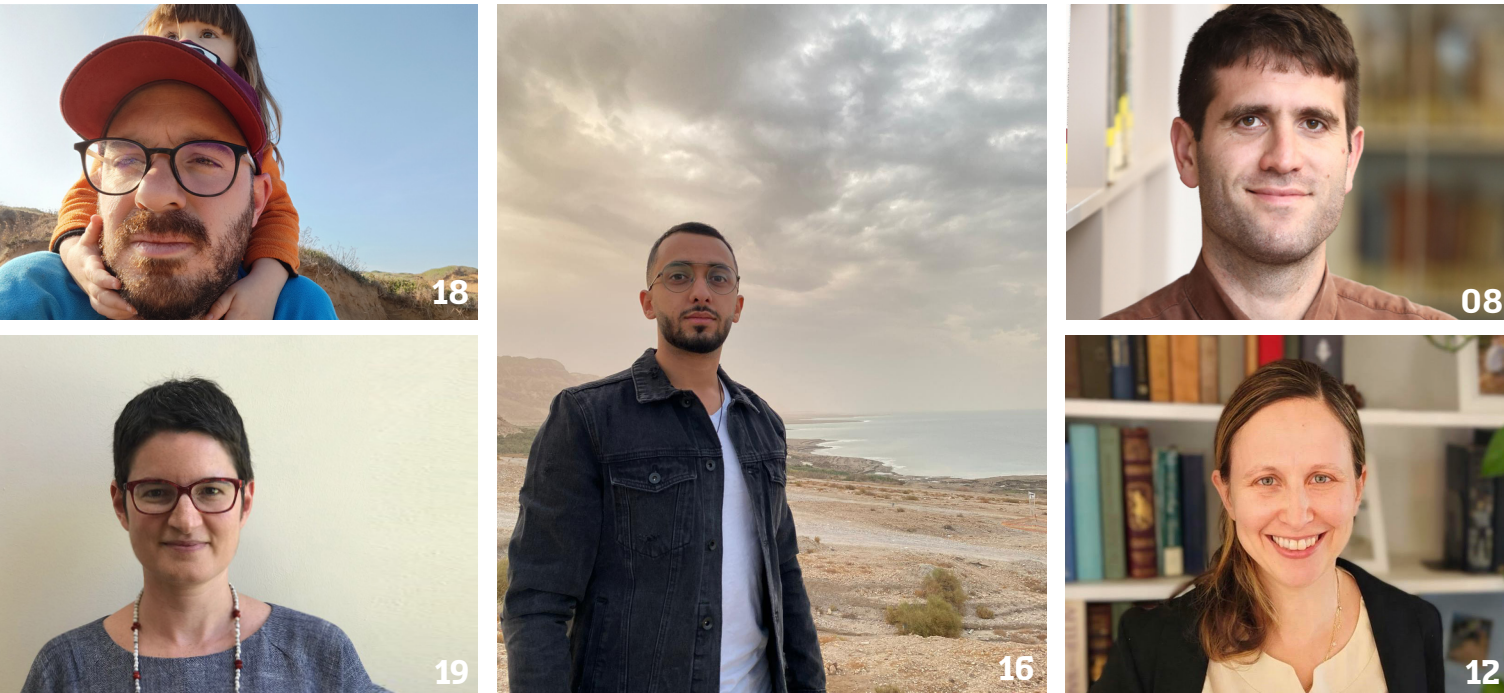
לב אמיץ | עמ' 16

האיש שצפה ברכבות | עמ' 18

הפקולטה למשפטים
ע"ש בוכמן
אוניברסיטת תל אביב

דבר הדקאן

קוראים וקוראות יקרים,

השנה החולפת הייתה מהמורכבות והכואבות ביותר שידעה החברה הישראלית, ואנו, כפקולטה וכקהילה, חוונו אותה מקרוב. המלחמה, האובדן ואי-הוודאות ליוו את חיינו האישיים והמשותפים. אחד מהאתגרים המורכבים ביותר שידענו כולנו הוא לנסות לשמור על שגרת לימודים, מחקר ועשייה חברתית, שנענית לצרכים ולקשיים הייחודיים המאפיינים את התקופה הנוכחית. ואכן, בזכות האכפתיות, המסירות והמצינונות של כל אחד ואחת מחברי קהילת הפקולטה, גם בשנה זו הצליחה הקהילה שלנו לשמור על חוסן פנימי, לשגשג ולהוביל חוקרות וחוקרי הסגל שלנו וכו' בפרסים יוקרתיים, בהם פרס חשין ופרס צלטנר, והמשיכו לזכות במענקי מחקר תחרותיים בשיעור מרשים, לרבות השיעור הגבוה ביותר של מענקי ה-ISF לשנה הקרובה מבין כלל הפקולטות למשפטים. גם הקליניקות המשפטיות שלנו נרשמו הצלחות משמעותיות, עם תיקים עקרוניים שהובילו לשינויים משפטיים חברתיים ממשיים. ושיעור המעבר בר של בוגרות ובוגרי הפקולטה בבחינות הלשכה עמד השנה על 97% – הגבוה ביותר מבין כלל המוסדות בישראל.

הישגים אלה ממשיכים מסורת ארוכת שנים של מצינונות אקדמית ומחקרית לצד מעורבות חברתית והיענות לאתגרי השעה. כפי שתקראו בגיליון שלפניכם, הפקולטה נמצאת בתהליך התחדשות בהוראה הכולל, בין היתר, היצע מורחב של קורסים חווייתיים חדשים ומגוונים. בשנה החולפת הצטרפו לשורות הסגל האקדמי חוקרים וחוקרות צעירים ומבריקים.

גם בקהילת הסטודנטים שלנו בולטים תלמידים מעוררי השראה, בהם מתנאל סירי, סטודנט שנה ב', שזכה לאחרונה באות נשיא המדינה על גבורתו בבוקר ה-7 באוקטובר.

כל אלה מזכירים לנו כי מצינונות אינה נתון אלא פרי של מסירות, עבודה קשה ואמונה עמוקה בתפקידנו כקהילה אקדמית: להכשיר את דור העתיד של המשפטנים, החוקרים והמנהיגים של ישראל, ולתרום לעיצוב חברה חופשית, סובלנית ודמוקרטית. הפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן תוסיף להיות המוסד המוביל ללימוד ולמחקר משפטי בישראל, ותמשיך להצמיח את בוגרותיה ובוגריה להובלה בכל תחומי המשפט, האקדמיה, השיירות הציבורי והחברה האזרחית. אני מבקש להודות לחברות ולחברי הסגל האקדמי והמנהלי, לסטודנטיות ולסטודנטים, לבוגרות ולבוגרים ולשותפים ולשותפות שלנו, שבלעדיהם הישגינו לא היו מתאפשרים. כולנו יחד מהווים את הקהילה הייחודית של הפקולטה. במיוחד השנה, אני גאה להיות דקאן של פקולטה המתאפיינת במצינונות, פלורליזם, סובלנות, ומעורבות.

אני מאחל לכולנו שנה של שגשוג, בריאות, ושלוש, ומייחל לשובם המהיר של החטופים לביתם ולחיק אוהביהם ולחזרתם הביתה ובשלוש של אנשי ונשות המילואים.

בברכה,
פרופ' ישי בלנק,
דקאן הפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן

04
חדשות הפקולטה

08
אלגוריתמים בשירות המדינה

12
בין אמונאות לנאמנות

16
הגיבור

דהיורה
מגזין הפקולטה
למשפטים
ע"ש בוכמן
באוניברסיטת
תל אביב

עורך:
שי אטפריל
עיצוב גרפי:
מיכל גזבר

צילום שער:
יעל צור
(צילום עמית חיים)

law.tau.ac.il
טל: 03-6407257
לתגובות והצעות:
deanlaw@tauex.tau.ac.il

עקבו אחרינו ב

17
הרכזת

18
תשתית לא ראייתית

19
חקירה נגדית

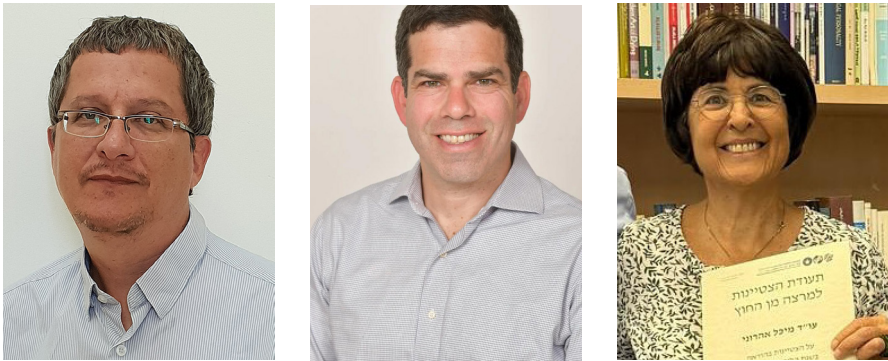
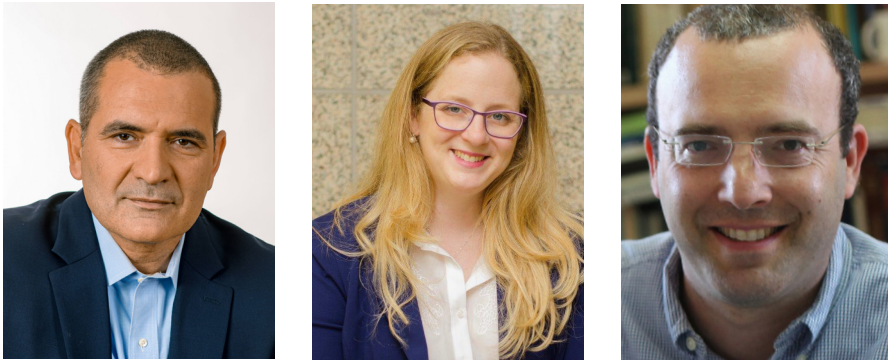

חדשות הפקולטה בנקצרה

97% מבוגרי הפקולטה שניגשו לראשונה לבחינת ההסמכה של לשכת עורכי הדין עברו אותה בהצלחה – שיעור המעבר הגבוה ביותר מבין כלל מוסדות הלימוד בישראל. הפקולטה מדורגת במקום הראשון גם בציון הממוצע של בוגריה בבחינה.

פרופ' **שרון חנס**, לשעבר דקאן הפקולטה וחוקר בעל שם בין-לאומי בתחום דיני התאגידים, קיבל השנה את פרס ש"ז חשין למצוינות אקדמית במשפט לחור קר בכיר. הפרס מוענק על תרומה משמעותית וארוכת טווח למחקר המשפטי.

שורה עליונה, מימין: שרון חנס, מירב פירט, אסף חמדני, שורה תחתונה: מיכל אהרוני, קובי קסטיאל, אסף לחובסקי.

צילום: גל חמנוני, ישראל חדיר

פרופ' **אלון קלמנט** – חוקר בכיר בתחום התובענות הייצוגיות, משפט בין-לאומי פרטי, משפט וכלכלה וסדר דין אזרחי – זכה בפרס צלטנר למצויינות במשפט לחוקר בכיר.

בינואר התקיים בפקולטה כנס מיוחד לרגל פרישתה של נשיאת בית המשפט העליון בדימוס, השופטת **אסתר חיות** – בוגרת הפקולטה. נשאו דברים בין היתר: נשיא אוניברסיטת תל אביב, פרופ' **אריאל פורת**; דקאן הפקולטה, פרופ' **ישי בלנק**; נשיא בית המשפט העליון, השופט **יצחק עמית**; שופטת בית המשפט העליון **דפנה ברק-ארז**; נשיאי העליון בדימוס **אהרן ברק**, **דורית ביניש**, **אשר גרוניס** ו**עוזי פוגלמן**; ושר פטי העליון בדימוס **ענת ברון וחנן מלצר**. הכנס נערך בתמיכת מרכז אדמונד ולילי ספרא לאתיקה, חברת נבו הוצאה לאור ותוכנית קולטון לחדשנות ומשפט.

40% ממענקי המחקר היוקרתיים בתחום המשפט של ISF (Israel Science Foundation) לשנים 2025-2026 הוענקו לחוקרים בפקולטה. הזרכים במענק הם: פרופ' **איל בנבנישתי**, פרופ' **אסף לחובסקי**, ד"ר **מירב פירט**, ד"ר **שי לביא**, פרופ' **דויד גילה** (מחקר משותף עם פרופ' **ירון יחזקאל** מהפקולטה לניהול באוניברסיטה), פרופ' **אסף חמדני** ופרופ' **קובי קסטיאל**.

פרופ' **אריה אדרעי** וגב' **שני שניצר** נבחרו כמצייני הרקטור בהוראה לשנה"ל תשפ"ד (סגל בכיר וסגל זוטא, בהתאמה). עו"ד **יוסי מנדלסון** ועו"ד **מיכל אהרוני** קיבלו תעודות הצטיינות בהוראה מטעם הפקולטה בקטגוריית מורים מן החוץ.

מאמרו של פרופ' **קובי קסטיאל**, "The Rise of Private Equity Continuation Funds" שנכתב יחד עם פרופ' **ירון גילי** מאוניברסיטת דיוק,

נבחר לרשימת עשרת המאמרים הטובים בתחום דיני חברות וניירות ערך בשנת 2024. המאמרים נבחרו מבין 300 מאמרים בסקר שנתי שנערך בקרב כל החוקרים בתחום דיני חברות ורגולציה פיננסית בארצות הברית. הבחירה במאמר משקפת את תרומתו המקורית והחשובה למחקר העכשווי בתחום, ומדגישה את מעמדה הבין-לאומי של הפקולטה בתחום דיני התאגידים.

גל רוזיליו, דוקטורנט במרכז צבי מיתר, זכה במלגת בוכמן היוקרתית. מחקרו של גל בוחן כיצד שחקנים מרכזיים בכנסת מפרשים את הביקורת השיטתית על הליכי חקיקה ואיך הם משתמשים בה בפועל.

בית הדין האזורי לדיני עבודה בחיפה אישר בקשה לאישור תובענה ייצוגית אשר הוגשה על ידי עמותת קו לעובד כנגד חברת הבניה יילמזלר, בגין העסקה פוגענית של עובדי בניין זרים מטורקיה. את קו לעובד ייצגה הקליניקה לתובענות ייצוגיות בפקולטה. עילות התובענה שאושרו הן תשלום בחסר על שעות נוספות, העסקה במשמרות לילה ברצף בניגוד לדין ותלוי שכר פגומים.

מתנאל סירי, סטודנט בפקולטה, הוא אחד מ-15 אזרחים שקיבלו את אות נשיא המדינה לגבורה אזרחית, בעקבות פועלם ב-7 באוקטובר. כתבה על מתנאל - בעמוד 16 בגיליון.

מחזור נוסף של קורס ממוני הגנת הפרטיות (DPO - Data Protection Officer) ייפתח בפקולטה בחודש הבא, עם תחילת הסמסטר. הקורס, שכולל 12 מפגשים, מיועד לבוגרות ובוגרי תואר ראשון או לבעלי ניסיון בתחום הגנת הפרטיות, שמבקשים להעמיק עוד ולרכוש ידע וכלים בתחום. זהו המחזור השלישי של הקורס בחסות הרשות להגנת הפרטיות. הרכזים האקדמיים הם פרופ' **מיכאל בירנהק** וד"ר

בוגרות ובוגרי מרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים. לצידם (שורה עליונה): דקאן הפקולטה, פרופ' ישי בלנק ובני משפחת מיתר: אביעד מיתר, עפרה מיתר ודפנה מיתר.

הדוקטורים

בחודש יולי הוענקו תארי דוקטור לעמיתים במרכז צבי מיתר ללימודי משפט מתקדמים. אחד-עשר מקבלי ומקבלות הדוקטורט חקרו מגוון נושאים משפטיים. מחקרה של ד"ר **שירן אלטמן-בטלר** עסק במיקוח והסדר טיעון במשפט הפלילי הבין-לאומי ובבתי דין פליליים בין-לאומיים; כותרת הדוקטורט של ד"ר **נועה קברטץ-אברהם** הוא: "ממדינת הרווחה למדינה הרגולטורית: מאבקים על כוח וסמכות בהליך החקיקה של הכנסת"; ד"ר **חגי בן שושן** חקר את הנגשת טכנולוגיית ההדפסה התלת ממדית להמונים ובדק האם וכיצד ישפיע הדבר על זכויות קניין רוחני; ד"ר **סוזנה בלסון** כתבה דוקטורט שעסק בגישה חדשה להליך הפלילי כנגד אישי ציבור; ד"ר **לואיזה ירובסקי** חקרה את התחום של פרטיות והגיינות; ד"ר **עידו צננ** חקר את שוק-האשראי הצרכני ותעשיית ההלוואות בין עמיתים בישראל; ד"ר **בני ניומן** חקר את המתח הליברלי באדברסריות ההליך הפלילי; הדוקטורט של ד"ר **שיר אל אייל** עסק באכיפה פלילית על התאגיד ועל נושאי המשרה; מחקרו של ד"ר **חגי קלעי** עוסק במודל מוכיח משקיעים של החברה לקראת הקצאה יעילה של שליטה ושל סיכונים בחברות; ד"ר **צביה שיר** חקרה את מקומו המצוי והרצוי של המשפט בקידום שוויון בין המינים בבתי-הספר; וד"ר **אלון חספר** חקר את הקשר בין משילות לבין תשתיות לאומיות (כתבה על אלון מופיעה בהמשך הגיליון). הטקס נערך במעמד בני משפחת מיתר: עפרה מיתר, אביעד מיתר ודפנה מיתר, ובנוכחות רקטור האוניברסיטה היוצא פרופ' מארק שטייף ודקאן הפקולטה פרופ' ישי בלנק. עוד נכחו בטקס הדקאנים לשעבר פרופ' שרון חנס ופרופ' רון חרים, והמנחים והמנחות של מקבלי הדוקטורט.

צילום: חן גלילי

מימין:
ישי בלנק (עומד מימין)
ואורי הכהן (משמאל)
ובניהם הסטודנטיות
והסטודנטים שהשתתפו
במשפט המבוים.
יושבים מימין: אורית
פישמן-אפורי, עופר
גרוסקופף, אריאל רקובר.

משמאל:
פרופ' איסי רוזן-צבי, מנהל
מרכז אדמונד ולילי ספרא
לאתיקה.

עמרי רחום-טוויג, בעלי מומחיות בתחום הפרטיות והגנת מידע.

לאחר תלאות לא מעטות, הצליחו 31 סטודנטים מתוכנית תל אביב–נורת'ווסטרן לתואר שני במשפט ציבורי לנסוע לשיקגו במהלך מלחמת עם כל־ביא. כידוע, בשבועות ההם היו שמי ישראל סגורים, ועם תום המלחמה היה מחסור חמור בטיסות. הסטודנטים נדרשו להגיע לאוניברסיטת נורת'ווסטרן כדי להשלים שם את סמסטר הקיץ, שיאפשר להם לקבל את התואר המשותף. במהלך חודש שהייה בשיקגו למדו הסטודנטים חמישה ימים בשבוע, מהבוקר ועד הערב, לצד סיורים ואירועים ייחודיים בעיר הרוחות.

בחודש יוני נערך המשפט המבוים השנתי של הפקולטה. הפעם עסק הדיון בסוגיית כריית תוכן מהרשתות החברתיות – מה קורה כשהגבולות בין פרטיות, זכויות קניין והקדמה הטכנולוגית מיטש־טשים? את ההובלה האקדמית ריכוז ד"ר **אורי הכהן**, ועל כס השיפוט ישבו כבוד השופט **עופר גרוסקופף** (בית המשפט העליון), פרופ' **אורית פישמן אפורי** (המכללה למנהל), ועו"ד **אריאל רקובר**, שותף במ־שרד מיתר.

לאחרונה נחנך בבניין הפקולטה החדש אגף ייעוץ די למרכז אדמונד ולילי ספרא לאתיקה. האגף יהווה בית פיזי למרכז, הפועל בפקולטה מזה כעשור וחצי ונחשב לאחד המובילים בעולם במחקר אודות

הקשר שבין משפט, דמוקרטיה ואתיקה. חנוכת האגף התקיימה בנוכחות נשיא האוניברסיטה פרופ' **אריאל פורת**, דקאן הפקולטה פרופ' **ישי בלנק**, ומנהל המ־רכז פרופ' **איסי רוזן-צבי**. באגף ימוקמו חדרי עבודה פרטיים וכן חדרי ישיבות המיועדים לעמיתי ועמיתות המרכז, ויאפשרו להם לימוד, דיון ומחקר בתנאים אופ־טימליים.

עו"ד **ערן גלובוס** מונה למנהל האסטרטגיה והפיתוח של הפקולטה. ערן הוא דוקטורנט למשפטים באוניברסיטת פנסילבניה, שם השלים גם תואר שני. עבודת הדוקטורט שלו מתמקדת באתגרי עידן המידע, בדגש על פרטיות וזכויות אדם בחברה דיגיטלית. ערן החליף את עו"ד **שירה לוקסנבורג**, בוגרת הפקולטה, שמונתה למנהלת גלגלצ.

זאב קיין, ראש צוות המחשוב הוותיק בפקולטה, יצא לגמלאות. במקומו מונה לתפקיד **נועם אדרי**.

פרופ' **אליעזר לדרמן** ז"ל, דקאן הפקולטה בין השנים 1996-2000, הלך השנה לעולמו. פרופ' לדרמן כיהן כחבר סגל בפקולטה במשך כארבעים שנה עשירות ופוריות, והיה מעמודי התווך שלה. הוא היה מומחה בעל שם בתחומי משפט רבים וביניהם משפט פלילי, סדר דין פלילי, אחריות תאגידית, עבירות צווארון לבן, הגנות פליליות ודיני מידע ומחשבים. אלי העמיד אחריו תלמידים רבים והשאיר חותם משמעותי בחיי הפקולטה. יהיה זכרו ברוך.

חדשות הידיעון

הפקולטה ממשיכה להציע לסטודנטיות ולסטודנטים שלה תכנים חדשניים שנועדו להתמודד עם אתגרי התקופה. הנה חלק מהסדנאות והקורסים החדשים לשנת הלימודים הקרובה.

קורס יסוד חדש – משפט, רגולציה ובינה מלאכותית

ד"ר עמית חיים ילמד קורס יסוד חדש לשנה ב' בנושא משפט, רגור לציה ובינה מלאכותית. ראיון עם ד"ר חיים מופיע בגיליון בעמוד 8.

Legal Product Strategy: Building AI Solutions

קורס מעשי באנגלית בהנחיית נימרוד אהרון, המכשיר את הסטודנטים בכלים וניסיון לפיתוח מוצרי בינה מלאכותית בתחום המשפט.

המדינה במשפט העבודה הפרטי והקיבוצי

קורס שיועבר על ידי פרקליטים מהמחלקה למשפט העבודה בפרקליטות המדינה. הסטודנטים ילמדו על התפקידים הרבים שממלאת המדינה בתחומי משפט העבודה הפרטי והקיבוצי, וכן על ההליכים המשפטיים בהם המדינה משתתפת כצד, כשהיא מיוצגת על ידי הפרקליטות.

משפט וטיפול – מבט משולב

עו"ד ענת ליפשיץ תעביר קורס שיעסוק בממשקים בין המשפט לע־בודה סוציאלית בסוגיות מגוונות כגון אפוסטרופסות, טיפול במקל־טים לנשים מוכות, פעילות בארגונים למיצוי זכויות, התמודדות עם משברי גירושים ועבודה בבתי משפט קהילתיים.

זכויות אנשים עם מוגבלויות

ד"ר רוני רוטלר תלמד קורס שיעסוק בחסמים ובסטיגמות נגד אנשים עם מוגבלויות וידון בדרכים להסרתם ולהבטחת שוויון זכויות. ד"ר רוטלר היא עורכת דין בעלת ניסיון רב בתחום זכויות אנשים עם מוגבלויות. היא הקימה וניהלה את הקליניקה לזכויות אנשים עם מוגבלויות באוניברסיטת בר אילן וכיום היא מנהלת את התחום בנציבות לשוויון, מגדר וקהילה באוניברסיטת תל אביב (שבראשה עומדת פרופ' נטע זיו מהפקולטה).

International Investment Law and Arbitration

קורס באנגלית בהנחיית עו"ד שי לכטר, בו ילמדו הסטודנטים ניי תוח הסכמי השקעות בין-לאומיים, ויבחנו את ההיבטים הפורצי־

דורליים בבוררות השקעות, בדגש על המרכז הבין-לאומי ליישוב סכסוכי השקעות.

המשפט הבין-לאומי בבתי משפט ישראליים – כתיבה משפטית באנגלית

מיירי שרון תנחה קבוצה קטנה של תלמידים בכתיבת דוחות על פסי־קה ישראלית המיישמת דין בין-לאומי, עבור Oxford Reports on International Law in Domestic Courts.

מבוא לחדשנות וטכנולוגיה בעולם המשפט

עו"ד נועה מאיר תלמד כיצד בינה מלאכותית, בלוקצ'יין ואוטומציה משתלבים בעולם המשפט.

סנת כתיבה יוצרת עם הסופר אסף גברון

השנה, באופן חד-פעמי, הסופר אסף גברון, סופר אורח באוניברסיטת תל אביב לשנת תשפ"ו, יעביר סדנה לכתיבה יוצרת בפקולטה. הסדנה תתמקד בסוגיות על התפר שבין משפט לספרות, ותותאם במיוחד לתלמידי הפקולטה. גברון הוא מחברם של תשעה ספרים, וחתן פרס היצירה לסופרים עבריים ע"ש לוי אשכול.

סדנאות מעשיות בהנחיית בכירי עורכי דין

בשנת הלימודים הקרובה יוצעו בפקולטה מספר סדנאות מעשיות שיועברו בידי עורכי דין מהטובים במשק. הסדנאות המעשיות יתמקדו בכישורים מעשיים ומיומנויות מקצועיות שיציידו את הסטודנטים בכ־לים משמעותיים להמשך דרכם המקצועית:

אומנות הליטיגציה – יסודות הטיעון בליטיגציה מסחרית, בליווי משרד ש. הורוביץ.

ליטיגציה של טכנולוגיה, פרטיות וקניין רוחני, בליווי משרד מיתר.

ייצוג המדינה בבית המשפט העליון, בליווי פרקליטות מהמחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה.

היבטים פרקטיים בעסקאות מיוזגים ורכישות, בליווי משרד הר־צוג.

מזניקים להצלחה – ליווי משפטי של סטארטאפים משלב הרעיון ועד האקזיט, בליווי משרד אגמון עם טולצ'ינסקי.

המשפט פוגש טכנולוגיה – ייעוץ לחברות הייטק ושימוש בכלי AI משפטיים, בליווי משרד ארנון, תדמור-לוי.

קורסים מקוצרים באנגלית

כמו בכל שנה, גם בתשפ"ו יועברו קורסים מקוצרים באנגלית בנושאים מגוונים, כגון: דיני חלל, היסטוריה ותיאוריה של יצירת המשפט, דיני חוזים אירופאים, משפט ובינה מלאכותית באיחוד האירופי, מבט אסיאתי על דיני תאגידים, תיאוריות פוליטיות של המשפט, ניתוח כלכלי של דיני נזיקין, המשפט והפצה טכנולוגית, דיני בתי כלא.

לרשימת הקורסים המלאה, ניתן לעיין בידיעון הפקולטה לשנת הלימודים הקרובה.

פפ

אלגוריתמים יכולים לשפר הרבה החלטות במגזר הציבורי שסובלות מחוסר אחידות

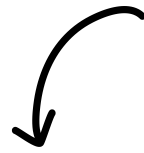
הבינה המלאכותית הופכת יותר ויותר לנוכחת בחיינו, וגם במשפט. ד"ר עמית חיים, שהצטרף לאחרונה לסגל הפקולטה, כתב על כך דוקטורט. בראיון איתו הוא מדבר על הדרך שבה ניתן לרתום את הבינה המלאכותית לקבלת החלטות מנהליות, על השפעתה העתידית על יחסי הכוחות במשפט, ומהו הדבר המרכזי שאנו לא מבינים לגביה.

עמית חיים.
"פקידים בשר ודם מתעייפים"

צילום: יעל צור

שנת 2025 תיזכר כשנה שבה הבינה המלאכותית (Artificial Intelligence – AI) הפכה לחלק בלתי נפרד מהמרחב הציבורי. מה שבי עבר נראה כמדע בדיוני, הפך בתוך זמן קצר למציאות מוחשית ומורכבת, המעוררת שאלות מהותיות בתחומי הטכנולוגיה, החברה, המשפט והממשל. אחת השאלות המרכזיות שעולות עוסקת בשילוב מערכות AI בתהליכי קבלת החלטות ציבוריות – סוגיה הנמצאת בלב מחקרו של ד"ר עמית חיים, חוקר מבריק שהצטרף השנה לסגל הפקולטה. את עבודת הדוקטורט שלו, באוניברסיטת סטנפורד, הקדיש ד"ר חיים לשאלת

בינה מלאכותית יכולה מצד אחד להקטין את הפערים במשפט, מכיוון שכל אחד יוכל להשתמש בה כדי ולקבל סיוע משפטי ברמה סבירה. מצד שני, ייתכן שדווקא משרדי עורכי דין עם משאבים יצליחו להטמיע AI באופן אפקטיבי שישפר את היכולות שלהם, ככה שהפערים דווקא יגדלו."

השימוש באלגוריתמים להחלטות מנהליות – ובמילים פשוטות יותר: כיצד ניתן להשתמש ב-AI כדי להפחית טעויות של עובדי רווחה. "בדוקטורט בחנתי מקרה בוחן של אלגוריתם שחווה סיכון להתעללות בילדים, ואת השימוש שעשתה בו רשות רווחה להחלטה על נקיטת צעדים מקדימים – כלומר, לא בשלב שבו צריך להחליט אם להוציא ילד מהבית, מה שמצריך כמובן צו שיפוטי, אלא בשלב המקדים שבו מתקבל דיווח בקו החם, וצריך להחליט האם יש דברים בגו וכדאי לשלוח עובד סוציאלי לבדוק".

מדוע בכלל יש צורך להשתמש בבינה מלאכותית לבצע עבודה של עובדים סוציאליים?

"הבעיה היא לרוב פיקוח יתר, כלומר שהרשויות חורקות יותר מדי מקרים שאינם משקפים סיכון אמיתי, והרצון היה להפחית את החקירות מבלי לפספס מקרים של סיכון אמיתי שבו המדינה צריכה להתערב".

אתה מתאר את כלי הבינה המלאכותית ככאלה שעושים שווים לתמוך בקבלת החלטות אנושיות. איפה עוד לדעתך במגזר הציבורי אנו יכולים לראות תועלת של ממש, והיכן אתה דווקא מזהה סכנה? ואולי בעצם תמיד נכון למצוא תמהיל שבין האדם למכונה?

"אני סבור שלכלים הללו יש הרבה יתרונות, אך שצריך לוודא שמשתמשים בכלי הנכון למשימה הנכונה. האלגוריתמים שאני חקרתי הם לא כלי AI כלליים, כפי שהציבור הרחב מכיר ב-ChatGPT, Claude ודומיהם, אלא אלגוריתמים חזויים שמתבססים על נתוני הרשות, ועברו סדרה של בדיקות וולידציה. כאשר התהליך הוא נכון מתודולוגית ושקוף, אני חושב שאנחנו יכולים לשפר הרבה החלטות במגזר הציבורי שסובלות מחוסר אחידות וחוסר דיוק. כמובן שהשימוש בכלים הללו מעורר שאלות על אחריות משפטית ומוסרית, ולא ברור מאליו שנכון יהיה להשתמש באלגוריתם לכל החלטה – אבל אני חושב שהרבה פעמים אנחנו 'שוכחים' את הסטטוס קוו האנושי, שאינו תמיד מצוין".

הקופסה השחורה והמסתורית

ד"ר חיים הגיע לאוניברסיטת סטנפורד לאחר שסיים תואר ראשון במשפטים ובלימודים כלליים במדעי הרוח באוניברסיטה העברית. הבחירה דווקא בסטנפורד לא הייתה מקרית – מעבר למצוינות האקדמית, האוניברסיטה נודעת באופייה הטכנולוגי והבין-תחומי, מה שאפשר לו להיחשף מקרוב לשאלות שנמצאות בחזית החדשנות עם השלמת הדוקטורט, הצטרף ד"ר חיים לסגל הפקולטה, ובשנת הלימודים הקרובה ילמד לראשונה קורס יסוד חדש לסטודנטיות ולסטודנטים בשנה ב': "משפט, רגולציה ובינה מלאכותית". הקורס יציע מבוא מקיף לבינה מלאכותית כתחום מחקרי וטכנולוגי, יסקור סוג

גיות עכשוויות ברגולציה של מערכות AI ויבחן את ההשפעות המשפטיות – הקיימות והעתידיות – של שיימוש בטכנולוגיות אלה. בנוסף, הסטודנטים ייחשפו במהלך הקורס לעבודה מעשית עם כלים מבוססי AI בהקשרים משפטיים, תוך פיתוח חשיבה ביקורתית על היתרונות, המגבלות וההשלכות האתיות של שילובם בעבודת המשפטנים.

המחקר שלך מתאר את כלי הבינה המלאכותית ככאלה שעשויים לתמוך בקבלת החלטות אנושיות, כלומר, עוד כלי שיאפשר לבני אדם לקבל החלטות מושכלות. אבל כבר היום רואים שאנשים נוטים להתבסס על בינה מלאכותית כמעט כאמת מוחלטת. האם אתה מאמין שעוד עשר שנים באמת בני אדם יוכלו לערער עליו? להתייחס אליו רק כהמלצה?

"יש תופעה מוכרת בקבלת החלטות שנקראת automation bias ומתארת מצבים שבהם אנשים נוטים להסתמך יתר על המידה על מערכות אוטומטיות ככל שהם מתרגלים אליהן, ואחד האתגרים הוא להחליט מה המטרה שאנחנו רוצים להשיג ולעצב את מערכת קבלת ההחלטות בהתאם. קשה לחזות את העתיד – כמובן שיש דברים שבהם בינה מלאכותית תצטיין, כבר עוד שנתיים ולא רק עוד עשור. וגם כאן, השאלה איך יהיה נכון לשלב בינה מלאכותית בקבלת החלטות תהיה תלויה במטרות ולא רק ביכולות".

איך בינה מלאכותית עשויה להשפיע על פערי הכוחות במשפט?

"ידוע לנו שלמי שיש משאבים יש יתרונות רבים בניהול ליטיגציה ובשימוש בכלים משפטיים. בינה מלאכותית יכולה מצד אחד להקטין את הפערים, מכיוון שכל אחד יוכל להשתמש בה כדי ולקבל סיוע משפטי ברמה סבירה, כך שכמות הבלתי מיוצגים שנכשלים אולי תקטן. מצד שני, ייתכן שדווקא משרדי עורכי הדין הגדולים עם המשאבים יצליחו להטמיע AI באופן אפקטיבי שישפר את היכולות שלהם, ככה שהפערים דווקא יגדלו. ימים יגידו"

אנחנו מצויים בתקופה שהבינה המלאכותית זוכה לקשב רב – מצד אחד אנו מוקדמים ממנה ומן הצד האחר מאוימים ממנה. מה אנו לא מבינים לגביה?

"איך היא באמת עובדת..."

התראיינת בפודקאסט של הפקולטה ושם דיברת על הקופסה השחורה המצויה בבינה המלאכותית. ציינת שבעבר גם בבירוקרטיה הייתה מעין קופסה שחורה שהתקשינו להבין עד תום. האם בכל זאת אפשר לומר שהקופסה השחורה של בינה מלאכותית, כקונספט, שונה משום שמי שעיצב אותה הם אנשי טכנולוגיה, בעוד שהבירוקרטיה עיצבו מש"פטנים ופקידים?

"ודאי שיש הבדלים. הנקודה הזאת נועדה להמחיש את העניין שאנחנו נוטים שלא לחשוב על

הסטטוס קוו של קבלת ההחלטות כיום. קפקא, שכידוע עבד בחברת ביטוח והבין בבירוקרטיה, כמובן כתב כבר לפני מאה שנה על הסבך הבירוקרטי וחוסר הקוהרנטיות וההבנה של אילו החלטות מתקבלות ולמה. גם אם משפטים ופקידים עיצבו את המערכת, זה לא אומר שקל להתמצא בה, ואולי להיפך. לעיתים זה אפילו by design – הקושי להבין את השפה המשפטית או את הסבך, מצריך שימוש בשירותים משפטיים, מה שמייצר עוד עבודה לעורכי דין. אולי נוכל להשתמש בבינה מלאכותית כדי לפשט תהליכי קבלת החלטות? למשל, פקידים בשר ודם מתעייפים ויש להם ימים רעים, שבהם אין להם זמן או חשק לעזור. אבל בינה מלאכותית לא סובלת מהבעיות הללו, ותמיד תשמח לעזור. אם נעצב נכון את המערכות, אולי נוכל ליהנות משני העולמות".

אוניברסיטת סטנפורד. חזקה במשפט וטכנולוגיה

להאזנה לפודקאסט לחצו כאן

פוליטיקאים לא מפנימים את העובדה הבסיסית ביותר ביחסי אמונאות, והיא שהכוח שהוענק להם לא נועד לשרת את האינטרס שלהם

אין הרבה משפטנים בישראל שחוקרים את תחום דיני האמונאות. אחת מהם היא ד"ר יפעת נפתלי בן ציון, בוגרת מרכז צבי מיתר וחברת סגל בפקולטה. בשיחה עימה היא פותחת צוהר לתחום המרתק הזה, שנוכח בחיים של רבים מאיתנו.

יפעת נפתלי בן ציון.
גילתה את האמונאות בלונדון

תה משותף למערכת היחסים שבין הורים וילדיהם למערכת היחסים בין נושאי המשרה בתאגיד והחברה? ומה לגבי מערכת היחסים המקצועית שבין עורך הדין ולקוחותיו לעומת מערכת היחסים בין ממשלה לאזרחיה? ובכן, אחד הקווים המשותפים לכל מערכות היחסים הללו הוא שלצד אחד במערכת היחסים יש כוח ושליטה על האינטרסים של הצד השני. בהרבה מקרים, הכוח והשליטה מלווים גם בפערי מידע ומומחיות בין הצדדים, ובחוסר יכולת של הצד החלש יותר לפקח באופן אפקטיבי על הפעולות של הצד המחזיק בכוח.

חובתם המשפטית של נבחרי הציבור היא לעשות ככל שביכולתם לפעול למען טובת הציבור; אם תכלית ההתנגדות לעסקת החטופים היא שמירה על שלמות הממשלה ולא על הציבור, הרי שזו תכלית בלתי לגיטימית לא רק מבחינה מוסרית, אלא גם מבחינה חוקית".

את הפן המשפטי של מערכות היחסים הבלתי שוויוניות הללו חוקרת ד"ר יפעת נפתלי בן ציון, שהצטרפה בשנה שעברה לסגל הפקולטה. שמו המקצועי של התחום: דיני האמונאות, והוא כאמור מגוון מאוד רחב של מערכות יחסים בין מחזיקי הכוח (אשר מכונים "אמונאים") לבין אלה שעבורם נדרש בעל התפקיד לפעול (ה"נהנים").

הדוגמה הקלאסית, מסבירה ד"ר נפתלי בן-ציון בראיון איתה, היא יחסי נאמנות, כלומר יחסים בהם בעל תפקיד, הנאמן, מחזיק ברכוש ששייך למישהו אחר, ועליו לעשות שימוש ברכוש הזה אך ורק לטובתו האינטרסים של מי שהרכוש שייך לו בפועל. הצורך לפקח על הכוח והשליטה של נאמנים הוא שהצמיח את התחום המשפטי המרתק הזה, משום שיש חשש כי מי שיש לו כוח ושליטה על אינטרסים שאינם שלו, יעשה שימוש בכוחו כדי

לקדם את האינטרס האישי שלו. לכן, המשפט המקובל מטיל חובות נוקשות מאוד, ובראש ובראשונה את חובת האמון, שמחייבת את בעל התפקיד לפעול לטובתו של הנהנה ורק לשם קידום האינטרסים שלו.

ד"ר נפתלי בן-ציון, בוגרת תואר ראשון במשפטים באוניברסיטה העברית, המשיכה ללימודי תואר שני ביוניברסיטי קולג' לונדון, שם נחשפה לראשונה לדיני האמונאות. "עניין אותי ללמוד יותר על תחום חשוב כל כך, שזכה לתשומת לב מוגבלת מהמשפט הישראלי, וששילב בתוכו מגוון כל כך רחב של מערכות יחסים אנושיות – אישיות, מקצועיות ומסחריות", היא אומרת. לאחר מכן שבה ארצה והשלימה דוקטורט במרכז צבי מיתר בפקר לטה, שעסק במחקר תיאורטי של דיני האמונאות במדינות שונות שבהן נהוגה שיטת המשפט המקובל. את הדוקטורט עיבדה מאוחר יותר לספר.

"המחקר שלי עסק בניתוח השוואתי של פסיקה מחמש מדינות ששייכות למשפט המקובל – אנגליה, אוסטרליה, קנדה, ארצות הברית וישראל, שהיא למעשה שיטת משפט מעורבת", היא אומרת. "המחקר שלי מצא שבמדינות שונות התפתחה הבנה שונה של המשמעות והתפקיד של דיני האמונאות. באנגליה ואוסטרליה נהוגה תפיסה שאני מכנה אותה 'תפיסה רכושית' של דיני האמונאות, כלומר הבנה שתפקידם של דינים אלו להגן על אינטרסים ושיקולים רכושיים. לכן, מאפיינים בין אישים של מערכת היחסים, למשל שאלות כמו האם יש פגיעות או פערי כוחות בין הצדדים, לא מקבלים משקל חשוב במסגרת השאלה מתי חלים דינים אלו או מה תוכן החובות שהם מטילים. התפיסה הזו גם רואה ב'אמון' בין הצדדים כלי אינסטרומנטלי שתפקידו להגן על הרכוש של הנהנה. כך למשל, לפי תפיסה זו, הורים אינם אמונאים מחוץ להקשר רכושי צר (אם הם למשל מחזיקים רכוש ששייך לילד), וגם רופאים אינם חבים בחובות אמון למטופלים שלהם.

בארצות הברית ובקנדה, מנגד, שולטת תפיסה 'בין אישית' של יחסי האמונאות. התפיסה הזו סבורה שתפקידם של דינים אלו להגן על קשת אינטרסים רחבה יותר, לא רק אינטרסים רכושיים. מונח האמון הוא לא

רק אינסטרומנטלי, אלא מתייחס למובן החברתי העמוק יותר של 'אמון', ולצפייה מהאמונאי כי יתנהג בהתאם למובן זה. לכן, ההגנה המשפטית תינתן לא רק לפגיעות רכושיות, אלא גם לתחושה האינטואיטיבית של הנהנה כי נגרם לו עוול, משום שנוצל לרעה על ידי מישהו שנהנה עד אז מאמונו. בישראל הפסיקה בתחום זה אינה מפותחת דיה כדי להגיע למסקנות נחרצות, אבל אני סבורה שניתן לראות נטייה לאימוץ של תפיסה שקרובה יותר לתפיסה הקנדית והאמריקנית".

המצב הנוכחי בישראל סוער. איפה את רואה חובה או צורך לקחת בחשבון את דיני האמונאות על רקע המצב הפוליטי הנוכחי?

"דיני האמונאות חולשים על תחומי משפט רבים. בעוד שהמחקר שלי מתמקד במשפט הפרטי, גם במשפט הציבורי חלות חובות אמון – משום שגם לעובדי ציבור יש כוח ושליטה על משאבים שלא שייכים להם, אלא לציבור. לכן, חובת האמון החלה על עובד הציבור מחייבת אותו להימנע מניגוד עניינים בין האינטרס רס האישי שלו ובין האינטרס הציבורי, ואוסרת עליו לעשות שימוש במשאבי הציבור לקידום אינטרסים פרטיים שלו. למעשה, מקורותיה התיאורטיים של עבירת הפרת האמונים הפלילית, שהיא אחת העבירות בה מואשם ראש הממשלה, הם באותם הרעיונות של דיני האמונאות. לצערי, נראה כי פוליטיקאים לא מפנימים את העובדה הבסיסית ביותר ביחסי אמונאות, והיא שהכוח שהוענק להם לא נועד לשרת את האינטרס שלהם – וגם לא באופן צר את קבוצת התומכים שלהם. המשאבים של הממשלה שייכים לציבור, ותפקידה של הממשלה לשרת את כלל הציבור. אם הוויכוח הוא על מהי המדיניות הציבורית הראויה, זהו כמובן ויכוח לגיטימי במדינה דמוקרטית. אבל אם ברור שעובד הציבור אינו שוקל את טובת הכלל, אלא מתמקד באינטרס הצר שלו ושל מקורביו, זאת כבר הפרה של חובת האמון שלו. אני חושבת שהציבור הישראלי מבין היטב את הקושי בהתנהלות הקיימת של הפוליטיקאים, גם אם הוא לא תמיד עושה שימוש במונחים המשפטיים כדי לתאר אותה".

האם מנקודת המבט של דיני האמונאות אנו יכולים לגבש עמדה כלשהי שקשורה לסוגיית אחריות הממשלה להשיב את החטופים?

"עמדתי בנושא היא שלמדינת ישראל יש חובה מוסרית עליונה להשיב את החטופים. החובה הזו נגזרת מהתנאי

מקור: ויקיפדיה

הפגנה למען החטופים	הבסיס ב'חוזה' שבין האזרחים ובין המדינה הדמוקרטית, לפיו המדינה תשקוד על הבטחת שלומם של אזרחיה. הכישלון המהדהד של המדינה בהגנה על אזרחיה מחייב כי לכל הפחות תדאג להשבתם. אני לא בטוחה שדיני האמונאות, או המשפט בכלל, תורמים תרומה ממשית לדיון הזה. יש שאלות שהמענה להן נגזר מנקודות מבט כלליות יותר של מוסר, צדק, וערכות הדדית – שיקבעו את פניה של החברה שבהן אנו חיים. אם בכל זאת נתקש לחשוב על תשובה מנקודת המבט של דיני האמון נאות, אז אחזור ואדגיש שחובתם המשפטית של נבחרי הציבור היא לעשות ככל שביכולתם לפעול למען טובת הציבור; אם תכלית ההתנגדות לעסקת החטופים היא שמירה על שלמות הממשלה ולא על הציבור, הרי שזו תכלית בלתי לגיטימית לא רק מבחינה מוסרית, אלא גם מבחינה חוקית".
--------------------	--

גיבור בעל כורחו

מתנאל סירי, סטודנט בפקולטה, הוא אחד ממקבלי אות הגבורה מנשיא המדינה על פועלו ב-7 באוקטובר. בשיחה עם דה יורה הוא משחזר את רגעי היום הנורא ההוא.

צילום: באדיבות משפחת סירי

משמאל: מתנאל סירי וקרובת משפחתו לצד נשיא המדינה יצחק הרצוג.

לאחרונה קיבל מתנאל סירי, סטודנט בפקולטה, את אות נשיא המדינה לגבורה אזרחית. את האות קיבל יחד עם עוד 14 אזרחים ואזרחיות - חלקם אינם בין החיים - מידי נשיא המדינה יצחק הרצוג (בעצמו בוגר הפקולטה). האות הוענק להם על פועלם יוצא הדופן במהלך אירועי ה-7 באוקטובר והלחימה שבאה בעקבותיהם.

כשמתנאל עצמו סיים את משמרת הלילה שלו כמאבטח מתקנים בבוקר ה-7 באוקטובר, הוא לא יכול היה לדעת שזה יהיה אחד הימים המשמעותיים בחייו. בשעה שש חזר לביתו בראשון לציון, התקלה ונכנס למיטה. הוא הספיק להיות בה כמה דקות לפני שנשמעו האזעקות של אותו בוקר נורא. "כשהתחילו האזעקות, נכנסתי לממ"ד. בשעה שבע, כשהי תמונה התחילה להתבהר, התחלתי לקבל הרבה הודעות", הוא משחזר. "היו לי חברים במסיבת הנובה, אחד מהם הוא יוסף חיים אוחנה החטוף. החברים כתבו בקבוצות שלמי שיש אקדח, שיגיע לעזור. בהתחלה הייתי סקפטי לגבי גודל הזרועות כפי שתוארו בקבוצות, וגם בנוגע ליכולת שלי לעזור. אבל אז התחלתי לראות סרטונים בטלגרם. ראיתי סרטון של ילדה באופקים שחדר לי ללב. אני זוכר אותה עד היום קוראת 'הצילו' והבנתי שאם המחבלים הגיעו לאופקים אז יש כאוס. החלטתי לרדת למטה לעזור לחברים שלי. לא היו לי תוכניות גדולות מעבר לכך, רק לחלץ אותם ולהמשיך בחיי".

בשמונה וחצי בבוקר, מתנאל - סטודנט שנה ב' בפקולטה, הלומד במסגרת תוכנית "מובילים" לסטודנטים בעלי רקע דתי וחרדי - כבר היה בדרכו דרומה. הוא חבר לסמ"פ שלו מהמילואים, שגם הוא נסע לכיוון העוטף, בניסיון לאתר את אביו שמתגורר באזור.

במהלך הנסיעה בכביש 234, נתקלו השניים בכוח צה"ל שלחם באותה עת במחבלים. מתנאל והסמ"פ, שהיו חמושים באקדחים בלבד, לא נטלו חלק בלחימה והמתינו שהיחידה הרב-ממדית, בפיקודו של אל"מ רועי לוי ז"ל - שנהרג לציידם - תסיים לטהר את השטח.

בהמשך, לקח מתנאל קלצ'ניקוב מאחד המחבלים ההרוגים והמשיך להתקדם עם הסמ"פ לכיוון רעים. שם פגש כמה מחבריו, וביקש לסייע להם בחילוץ כדי לשוב יחד למרכז. אלא שמהר מאוד הבין כי יש צורך דחוף בפינוי פצועים. הוא וחברו החלו במשימה - תוך שימוש ברכב הפרטי של החבר. הפצוע הראשון שפינו היה אדם שהתברר בהמשך כסגן-אלוף, שהסיר את דרגותיו כדי שהמחבלים לא יזהו את מעמדו. הוא היה פצוע קשה, וסביר להניח שללא התערבותו של מתנאל, לא היה שורד את היום. לאחר מכן המשיכו השניים לפנות פצועים נוספים לתחנת מד"א באופקים.

בשלב מסוים ביקש ממנו הסמ"פ להתלוות אליו לחפש את אביו. "הסתובבנו שם ואז מצאנו את אבא שלי", מספר מתנאל. "הוא היה ירוי. לא ידעתי איך לנחם אותו. זו הייתה סיטואציה קשה מאוד. באותו יום ראיתי הרבה גופות, אבל פה ראיתי גופה של אבא של אדם שאני מכיר ושהיה אתי באותו יום".

באותו ערב התייצב מתנאל למילואים, ומאז הוא משרת און ואוף, לצד לימודיו בפקולטה. "לא תמיד זה קל המעבר הזה. ביום אחד אתה רואה אנשים מתים ובים אחר אתה עושה מבחן בפקולטה. אתה שואל את עצמך מה החשיבות של זה לעומת כל הזוועות שראית, אבל אז אתה מבין שהי חיים חזקים מהכל".

שלום שנה א'

תמר לוי תשמש השנה כרכזת התלמידים של הסטודנטיות והסטודנטים החדשים בפקולטה ותלווה אותם עד סוף התואר. החלטנו שזו הזדמנות טובה להכיר אותה קצת.

"תחושת שליחות"

תמר לוי, 37

תפקיד בפקולטה:

רכזת תלמידים, שנה א'

ותק בפקולטה:

שנתיים

מגורים:

חיפה

מצב משפחתי:

נשואה ואם לשלושה

תחביבים:

ים, טיולים משפחתיים

משהו נוסף:

שירתה בקבע למעלה מעשור

בשירות קבע בצה"ל, ולפקולטה הצטרפה, כאמור, לפני כשנתיים. את הדרך לעבודה היא עושה מדי יום ברכבת. "עבורי החשוב ביותר הוא לעבוד בסביבה טובה עם אנשים טובים וזה בדיוק מה שאני מוצאת כאן".

על עבודתה בפקולטה היא מדברת בתחושת שליחות: "הפקולטה היא מקום נהדר, עם אנשים טובים, וסטודנטיות וסטודנטים חמודים שאני באמת מרגישה שאני רוצה לעזור להם. זו תקופה מאוד משמעותית בחיים, ואנחנו לא בתקופה פשוטה בכלל - גם מבחינה ביטחונית וגם רגשית. במובן מסוים, התפקיד שלי הוא שליחות. אני כאן כדי להפוך את התקופה הזו לנעימה וקלה ככל האפשר עבור הסטודנטים".

תמר לוי הייתה אמורה להתחיל את עבודתה בפקולטה ב-8 באוקטובר 2023. אלא שיום קודם לכן אירעה הזוועה, והיא החלה את תפקידה בעיכוב קל. את תקופת החפיפה עשתה מהבית, והצטרפה רשמית לסגל המנהלי עם פתיחת שנת הלימודים. "התחלתי כרכזת של שנה ג'", היא מספרת. "זו הייתה שנה קשה - אלה היו הימים שאחרי 7 באוקטובר. הרבה סטודנטים היו במילואים".

בתום השנה המשיכה תמר ללוות את הסטודנטים לשנתם הרביעית והאחרונה. בשנת הלימודים הקרובה, תכהן כרכזת של שנה א', ותלווה את הסטודנטים לאורך כל לימודיהם עד לסיום התואר. תמר מתגוררת בחיפה, נשואה לשמוליק ואם לשלושה ילדים. בעבר שירתה למעלה מעשור

אני תוצר של תקופת ההתבגרות שלי, עם עורכי דין ושופטים כגיבורי סדרות

ד"ר אלון חספר שיין לנבחרת מובחרת שסיימה השנה את לימודי הדוקטורט במרכז צבי מיתר בפקולטה. שאלנו אותו כמה שאלות.

אלון חספר. דגש על ביטוי ומחאה

איך התגלגלת ללימודי משפטים?

"לא מזמן נתקלתי בעבודת שורשים מכיתה ח' והתברר לי שכבר אז כתבתי שאני מתכוון ללמוד משפטים. אולי זה כי אני מזל מאזניים, אבל יותר סביר כי אני תוצר של תקופת ההתבגרות שלי, עם עורכי דין ושופטים כגיבורי סדרות וסרטים. סמלים לשינוי חברתי ולניווט בתוך מערכת מור־כבת. זה כבר לא איך שאני חושב על עורכי ועורכות דין, אבל הרומנטיקה הזאת ללא ספק הייתה חלק ממה שהוביל אותי למקצוע".

מדוע החלטת שאתה מעוניין להשלים לימודי דוקטורט?
"את כל הלימודים שלי העברתי בתל אביב. אהבתי את הלימודים מהרגע הראשון ורק חיפשתי איך להרחיב את זה. נרשמתי לתואר שני מואץ ובמקביל להתמחות השלמתי תואר שני מחקרי. מבחינתי, התואר השני היה

ניסוי לראות אם אני נהנה מהעולם האקדמי, האם חוץ מלהשתתף בסדנה ולחלוק את דעותיי ומחשבותיי אני גם נהנה לחקור, לכתוב וללמד. התשובה שלי הייתה כן רבתי לכל החלקים הללו של העשייה האקדמית, אז דור קטורט הפך למסלול הברור מבחינתי".

במה עוסק הדוקטורט שלך?

"הכותרת של הדוקטורט שלי יכולה להישמע מעט עמור־מה: 'למשול (דרך) תשתיות'. הפרויקט בוחן את התפקיד של הרעיון של "תשתית" (infrastructure) בהצדקת משטרים משפטיים ותמורות בהם. זה משהו שאנחנו לור־קחים כמובן מאליו הרבה פעמים, אבל אני חושב שכולנו מסכימים שיש משאבים מסוימים שעליהם נסמכת פעילות אנושית. נניח, מערכת החשמל, או האינטרנט. הרבה פע־מים כשמשהו הוא 'תשתיתי' אנחנו נסכים בקלות יתרה להשקעה ציבורית, מתן זכויות יתר למי שמתפעלים את המשאב, או להפך-- הטלת חובות מיוחדות. הדוקטורט שלי לקח את הרעיון הכללי הזה ופרט אותו למסגרת תיאורטית באמצעות התעמקות במקרי מבחן של מאבקים על רכבות במאה ה-19 בארצות הברית. זה היה תירוץ טוב לקרוא היסטוריה, אבל גם נקודת מפתח היסטורית בהתפתחות של המשפט האמריקאי ושל השתלבות תפיי־סות טכנולוגיות בתוכו. חלקו האחרון של הדוקטורט הראה איך המסגרת התיאורטית שפיתחתי רלוונטית גם להווה שלנו: לשאלות שקשורות במשילות באינטרנט, לרשתות ערך גלובליות ולאתגרי ה-AI. זה גם מה שאני ממשיך לעבוד עליו היום".

מה התוכניות הלאה?

"את השנה האחרונה העברתי בפוסט דוקטורט ב־NYU ועכשיו אני בפוסט באוניברסיטה העברית. אני גם אלמד בפקולטה בסמסטר ב' את קורס חוקתי מתקדם בדגש על ביטוי ומחאה. אלו נושאים מעט רלוונטיים בימים אלו. מעבר לזה התכנן שלי הוא להמשיך באקדמיה: לחקור, ללמד וללמוד. כל מי שקורא.ת את הטקסט הזה ומתלבטים בכיוון - דלתי פתוחה, וגם המייל".

ד"ר נטלי דודזון

סגנית דקאן הפקולטה לענייני תלמידים/ות והוראה. מרצה וחוקרת בתחומי משפט בין-לאומי, זכויות האדם והמשפט החוקתי.

נטלי דודזון. מעדיפה יותר מאמת אחת

מהי התכונה האנושית שאת מעריצה?
"אמפתיה".

מהי התכונה האנושית שאת מתעבת?
"יהירות".

מהי התכונה האנושית המוערכת יתר על המידה?
"הישגיות".

אם לא היית פרופ' למשפטים, במה היית עוסקת?
"עריכת דין".

ובאיזה מקצוע בשום אופן לא היית רוצה לעסוק?
"רפואה – אני מאוד לא אוהבת לראות דם ואני מעדיפה עיסוק בתחום בו יש יותר מאמת אחת".

מתי ואיפה היית הכי מאושרת?
"בהרבה מקומות לאורך החיים שלי כשאני בחופשה בקיץ".

באיזו עיר מעבר לים היית רוצה לחיות?
"ניס".

מי המרצה מתקופת לימודיך שהותיר/ה בך את הרור־שם העז ביותר?
"פרופ' קן אוליפאנט שלימד אותי דיני נזיקין בכיתה קטנה בקינגס קולג' לונדון בשנה השנייה ללימודי התואר הרא־שון. הוא הצליח ליצור תנאים בכיתה לדיון שהוא בו זמ־נית מעמיק, רציני, מאיר עיניים, רגוע, ומכבד".

מהו ההישג הגדול ביותר שלך?
"שלמדתי עברית והיום אני מלמדת בשפה זו".

מהי החרטה הגדולה ביותר שלך?
"אני מסתכלת קדימה".

מהו המוטו שלך?
"I'm really looking forward to breakfast, המשפט הזה נאמר בכל ערב".

הפקולטה למשפטים
ע"ש בוכמן
אוניברסיטת תל אביב

